

ELŐSZÓ

Az *Olasz társalgási zsebkönyv*, melyet az Olvasó a kezében tart, elsősorban szeretné megkönnyíteni a turisták itáliai tartózkodását, de hasznos szolgálatot tehet azoknak is, akik közelebb szeretnének kerülni a dallamos olasz nyelvhez.

Utazásaink során sokféle helyzet adódik, egy-egy kiegészítő mondat megkönnyítheti a helybeliekkel való kapcsolat megteremtését. Az olaszok különben is nagyon segítőkészek, ha meglátják, hogy a turista igyekszik velük kommunikálni, mindenben készségesen rendelkezésre állnak. Azon sem kell csodálkoznia, ha lelkesen elkísérik a bizonytalan utast a szálláshelyéig vagy akár egy jó trattoriáig, ha éppen arra van szükség. Ez a szívéllyesség, párosulva Olaszország földrajzi adottságaival, Itália igazi vonzereje.

Kevés elhatározással, jó hozzáállással minden turista biztosíthatja a kellemes nyaralást, ha veszi a fáradságot, hogy kissé felkészüljön az útra.

Az *Olasz társalgási zsebkönyv* a klasszikus olasz kifejezések, beszédfordulatok mellett igyekszik bemutatni a modern olasz nyelvben létrejött változásokat is, melyek az internet, a mobiltelefon mindennapos használata révén a köznapi nyelv szerves részévé váltak.

A könyv formátuma, szerkezete követi a Tinta Könyvkiadó gondozásában eddig megjelent társalgási zsebkönyveket.

A közreadott kész mondatokban választási lehetőséget fejez ki a „/” jel a szavak közt. Például:

Hol tudok vonatjegyet / repülőjegyet / hajójegyet / autóbusszjegyet venni?	Dove posso comprare un biglietto per il treno / l'aereo / la nave / il bus?
--	---

Minden témakör végén *Szavak és kifejezések* címszó alatt szószedet helyezkedik el ábécé sorrendben, mely szótárként is használható. Ez a gyűjtemény nem csak a társalgási részben előforduló szavakat tartalmazza, hanem olyanokat is, melyek az adott tárgykör kiegészítésére szolgálhatnak.

A szavak hímnemű és nőnemű változatát a szó végén feltüntetjük.
Például:

hivatalnok: impiegato, -a; kisiparos: artigiano, -a.

A szövegben kiemelve található kulturális utalások, melyek jellemzőek az olaszországi viszonyokra, bemutatásuk, mint érdekesség és tájékoztató célszerű információt nyújthat az utazónak.

Reméljük, hogy összességében az *Olasz társalgási zsebkönyv* hasznos eszköznek bizonyul, és elősegíti a turisták itáliai kirándulásának sikerét.

KIEJTÉSI ÚTMUTATÓ

Az egységes olasz állam 1861-ben jött létre, előtte a félsziget kisebb királyságokból, köztársaságokból állt. Ennek következtében igen nagy különbségek alakultak ki az egyes területek szokásai, nyelve között, melyet a lakosság azóta is őriz. Ahhoz, hogy egyáltalán megérthessék egymást a különböző vidékeken eltérő dialektusokat, nyelvjárásokat beszélők, szükség volt egy közös nyelvre, mely az 1300-as évek vége felé a Firenzében használt „vulgáris olasz” lett. Ezért tartják Toscanát, ezen belül Firenzét, Dante szülővárosát az olasz nyelv bölcsőjének (*la culla della lingua italiana*). A folyamat természetesen hosszú időt vett igénybe, a vulgáris nyelv elsősorban az írott olaszban volt használatos, míg a köznép továbbra is a saját dialektusát használta. Két, különböző területen élő olasz manapság sem érti egymást, ha a saját nyelvjárását beszéli.

Az olasz ábécé

A	a	[á]	N	n	[enne]
B	b	[bi]	O	o	[o]
C	c	[csi]	P	p	[pi]
D	d	[di]	Q	q	[ku]
E	e	[e]	S	s	[essze]
F	f	[effe]	T	t	[ti]
G	g	[dzsi]	U	u	[u]
H	h	[ákká]	V	v	[vu]
J	j	[i lungá]	W	w	[doppiá vu]
K	k	[káppá]	X	x	[iksz]
L	l	[elle]	Y	y	[ipszilon]
M	m	[emme]	Z	z	[dzétá]

(A **j**, **k**, **w**, **x**, **y** mássalhangzók csak idegen szavakban fordulnak elő.)

Magánhangzók

Az olasz nyelvben írásképp szempontjából 5 magánhangzót különböztetünk meg: *a, e, i, o, u*. Fonetikai értelemben azonban 7 magánhangzóról beszélhetünk, mert az *e* és az *o* magánhangzóknek Olaszország több területén, (pl. Toscanában) van nyílt és zárt változata. Ennek a két magánhangzónak a helyes kiejtése megváltoztathatja a szó jelentését, annak ellenére, hogy írott formájukban egyeznek. Például a *pescà* szó jelentése nyílt *e*-vel ejtve ‘őszibarack’, zárt *e*-vel ejtve ‘halászat’.

Az olasz **a** betű ejtése rövid, magyar [á] hangnak felel meg. A többi magánhangzót a magyarhoz hasonlóan ejtjük. Hangsúlytalan szótagban a magánhangzók röviden, hangsúlyos szótagban hosszán hangzanak.

Mássalhangzók

A **b, d, f, l, m, n, p, r, t, v** mássalhangzókat ugyanúgy ejtjük, mint a magyarban.

A **h** betű néma, nem hangzik, csak a helyesírásban van szerepe.

A továbbiakban a magyartól eltérő eseteket soroljuk fel.

A **c** betűt *e* és *i* előtt [cs]-nek, minden más esetben [k]-nak ejtjük.

c	<i>e, i</i> előtt	[cs]	cesto [cseszto], cinema [csinamá]
	<i>a, o, u</i> előtt	[k]	cane [káne], cotto [kotto], cuore [kuóre]
	<i>mássalhangzó</i> előtt	[k]	cranio [kránjo]
	<i>h</i> előtt	[k]	chilo [kílo]
	idegen szó végén	[k]	magic [mádzsik]

Ha *a, o, u* hangok előtt is [cs]-t szeretnénk ejteni, írásban *i* betűt iktatunk közbe, pl.: ciao [csáo]. Az *i*-t ilyenkor nem ejtjük, kivéve, ha hangsúlyos, pl.: farmacia [fármácsíá].)

A **g** betűt *e* és *i* előtt [dzs]-nek, minden más esetben [g]-nek ejtjük.

g	<i>e, i</i> előtt	[dzs]	gentile [dzsentíle], giro [dzsíro]
	<i>a, o, u</i> előtt	[g]	gara [gárá], gola [gólá], gusto [guszto]
	<i>mássalhangzó</i> előtt	[g]	grotto [grotto]
	<i>h</i> előtt	[g]	ghirlanda [gírlándá]

Ha *a, o, u* hangok előtt is [dzs]-t szeretnénk ejteni, írásban *i* betűt iktatunk közbe, pl.: giacca [dzsákká], maggio, giugno. Az *i*-t ilyenkor nem ejtjük, kivéve, ha hangsúlyos, pl.: biologia [biológiá].)

A *s* betű ejtése legtöbbször [sz]: strada [sztrádá], ritkábban [z]: rosa [rozá], sbagliare [zbáljára].

A *z* betű ejtése legtöbbször [c]: zio [ció], ritkábban [dz]: pranzo [prándzo].

Mássalhangzókapcsolatok

gl	<i>i</i> előtt	[lj]	figlio [filjo]
gn		[ny]	bagno [bányo]
sc	<i>e, i</i> előtt	[s]	scena [séná], sci [sf]
	<i>a, o, u</i> előtt	[szk]	pesca [peszká]
	<i>h</i> előtt	[szk]	teschio [teszkjo]
	mássalhangzó előtt	[szk]	scrivere [szkrivere]

Hangsúly

Az olasz szavakban általában az utolsó előtti szótagra esik a hangsúly.

A hangsúlyt írásban jelöljük:

- szóvégi hangsúly esetében (*sanità, città*)
- egyszótagú szóban, ha az diftongust tartalmaz (*più, può*), de nem jelöljük abban az esetben, ha a hangsúly az első magánhangzóra esik (*noi, voi, mia, tua*)
- a következő egyszótagú szavakban (*ciò, già, giù, scià*)
- olyan egyszótagú szavakban, melyeket meg kell különböztetni a hasonló alakú, de más jelentésű szavaktól (*è* = „van” ige, *e* = „és” kötőszó; *là* = „ott” helyhatározó, *la* = „a, az” határozott névelő)
- összetett szavakban, melyeket a *tre, re, su, blu* egyszótagú szavakkal nyerünk (*ventitré, viceré, lassù, gialloblù*)
- a „*che*” kötőszó összetételeiben (*giacché* = hamar; *benché* = habár, *fintantoché* = mindaddig)
- azonos írásképpű, de más jelentésű szavakban (*àncora* = horgony, *ancora* = még).